

Uprawnienia pracownicze w procesie prywatyzacji na mocy ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji

W ustawie regulującej problematykę procesu prywatyzacji¹ wiele uwagi poświęcono sytuacji osób pracujących w prywatyzowanych przedsiębiorstwach państwowych. Zanim jednak przejdę do szczegółowego omówienia uprawnień pracowniczych, chciałabym pokrótce wyjaśnić pojęcia niezbędne podczas analizowania tej tematyki, w celu uporządkowania moich rozważań i zachowania pewnej chronologii.

Pojęcie *prywatyzacji* oraz *uprawnionych pracowników*

Od strony prawnej *prywatyzacja* oznacza zmianę właściciela przedsiębiorstwa². Zgodnie z opinią J. Olszewskiego³, jej celem jest poprawa jakości i efektywności zarządzania, ograniczenie władzy rządowej na rzecz prywatnej, dążenie do osiągnięcia większych zysków, a wreszcie podniesienie poziomu życia społeczeństwa i ograniczenie wzrostu biurokracji. Zarówno ustawa o komercjalizacji i prywatyzacji, jak i doktryna i orzecznictwo dokonują rozróżnienia na prywatyzację bezpośrednią i pośrednią (podział ten odnajduje zastosowanie również w zagadnieniach dotyczących preferencji pracowniczych). *Prywatyzacja bezpośrednia* polega na rozporządzeniu wszystkimi składnikami materialnymi i niematerialnymi majątku przedsiębiorstwa państwowego lub spółki powstałej w wyniku komercjalizacji na zasadach określonych ustawą przez sprzedaż przedsiębiorstwa, wniesienie przedsiębiorstwa do spółki lub oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania. Z kolei, zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, *prywatyzacja pośrednia*, która może być przeprowadzona dopiero po komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego (powstaje wówczas jednoosobowa spółka Skarbu Państwa), polega na obejmowaniu akcji w podwyższonym kapitale zakładowym

---

¹ Ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz. U. z 2002 r., Nr 171, poz. 1397 ze zm.).

² W.J. Ketner, *Komercjalizacja i prywatyzacja. Komentarz*, Warszawa 2003, s. 11.

³ J. Olszewski, *Prawo gospodarcze. Kompendium*, Warszawa 2009, s. 17.

jednoosobowych spółek Skarbu Państwa, powstałych w wyniku komercjalizacji przez podmioty inne niż Skarb Państwa lub inne niż państwowe osoby prawne w rozumieniu ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa oraz zbywaniu należących do Skarbu Państwa akcji w spółkach⁴.

Jeśli chodzi natomiast o *uprawnionych pracowników*, zgodnie z umieszczonym w art. 2 słowniczkiem ustawowym, przez pojęcie to rozumiemy – po pierwsze – osoby będące w dniu wykreślenia z rejestru komercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego pracownikami tego przedsiębiorstwa lub osoby będące pracownikami przedsiębiorstwa państwowego w dniu zawarcia umowy rozporządzającej przedsiębiorstwem poprzez jego wniesienie do spółki. (Warto w tym miejscu dodać, iż zgodnie z Kodeksem pracy⁵, pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę⁶. W związku z tym, osoba pracująca w oparciu o inną umowę, np. zlecenia lub agencyjną, nie jest pracownikiem przedsiębiorstwa w rozumieniu ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji i Kodeksu pracy. Zatem uprawnionymi pracownikami, w rozumieniu ustawy, mogą być tylko osoby będące pracownikami w rozumieniu Kodeksu pracy⁷). Uprawnionymi pracownikami są też – po drugie – osoby fizyczne, które w dniu wykreślenia komercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego z rejestru przedsiębiorstw państwowych lub które w dniu zawarcia umowy rozporządzającej przedsiębiorstwem poprzez jego wniesienie do spółki były stroną umowy o zarządzanie przedsiębiorstwem państwowym, zawartej na podstawie przepisów rozdziału 8a ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych⁸ oraz – po trzecie – osoby, które przepracowały w przekształcanym przedsiębiorstwie co najmniej dziesięć lat, a rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło wskutek przejścia na emeryturę lub rentę albo z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw. I wreszcie po czwarte – osoby, które po przepracowaniu 10 lat w przedsiębiorstwie państwowym podlegającym prywatyzacji zostały przejęte przez inne zakłady pracy w trybie art. 23¹ Kodeksu pracy. (Do kręgu uprawnionych osób, obok emerytów i rencistów, przepis ten zalicza również pracowników przedsiębiorstwa zwolnionych na skutek zmniejszenia zatrudnienia, z przyczyn ekonomicznych lub w związku ze zmianami or-

---

⁴ J. Ablewicz, *Prawo gospodarcze publiczne*, Warszawa 2010, s. 215.

⁵ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r., Nr 21, poz. 94 ze zm.).

⁶ Art. 2 Kodeksu pracy.

⁷ A. Chróścicki, *Ustawa o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych*, Warszawa 2001, s. 40.

⁸ Dz. U. z 2002 r., Nr 112, poz. 981 ze zm.

ganizacyjnymi, produkcyjnymi albo technologicznymi – w tym także, gdy zmiany te nastąpiły w celu poprawy warunków pracy lub warunków środowiska naturalnego i powodowały konieczność jednorazowego lub w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące rozwiązania stosunków pracy z grupą pracowników obejmującą co najmniej 10% załogi w przedsiębiorstwach zatrudniających do 1000 pracowników lub co najmniej 100 pracowników w przedsiębiorstwach zatrudniających ponad 1000 pracowników. Pracownicy, którzy przepracowali w przedsiębiorstwie państwowym wymaganą liczbę 10 lat i stosunek pracy z nimi został rozwiązany na podstawie porozumienia stron, są uprawnionymi pracownikami w rozumieniu niniejszej ustawy⁹).

Na potrzeby dalszych rozważań należy wyjaśnić również pojęcia *rolników lub rybaków*, przez które rozumie się, zgodnie z art. 2 pkt 6 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, rolników lub rybaków prowadzących gospodarstwo rolne lub rybackie, z którego w okresie 5 lat przed wykreśleniem przedsiębiorstwa państwowego z rejestru przedsiębiorstw państwowych dostarczono bezpośrednio lub pośrednio do tego przedsiębiorstwa surowce o wartości co najmniej 100 q żyta według cen przyjmowanych do obliczenia podatku rolnego w ostatnim roku przed wykreśleniem przedsiębiorstwa państwowego z rejestru przedsiębiorstw państwowych. Przepis ten zawiera więc trzy warunki, które muszą być spełnione łącznie – rolnikiem lub rybakim musi być wyłącznie osoba fizyczna, a nie prawna (1), rolnik lub rybak z prowadzonego gospodarstwa musi dostarczać pośrednio lub bezpośrednio do prywatyzowanego przedsiębiorstwa surowce przez co najmniej 5 lat przed datą wykreślenia przedsiębiorstwa z rejestru przedsiębiorstw państwowych (2) oraz dostarczone surowce musiały mieć wartość co najmniej 100 q żyta, według cen przyjmowanych do obliczenia podatku rolnego w ostatnim roku przed wykreśleniem przedsiębiorstwa państwowego z rejestru przedsiębiorstw (3). Ustawa nie zawiera przesłanki istnienia jakiejkolwiek umowy cywilnoprawnej czy innej pomiędzy przedsiębiorstwem a rolnikiem lub rybakim, jako warunku nabycia przez te osoby uprawnień określonych w ustawie. Ustawodawca nie określa również stosunku prawnego, na podstawie którego były dostarczane surowce do przedsiębiorstwa państwowego, jak też nie wprowadza warunku, aby gospodarstwo rolne, z którego dostarczano surowce do przedsiębiorstwa państwowego, stanowiło własność rolnika czy rybaka¹⁰.

---

⁹ A. Chróścicki, *op. cit.*, s. 41.

¹⁰ *Ibidem*, s. 42.

Preferencje pracownicze – rys historyczny

Podstawowym uprawnieniem pracowników w procesie prywatyzacji jest możliwość nieodpłatnego nabycia akcji lub udziałów danej spółki. Zanim jednak przejdę do omawiania obowiązującego stanu prawnego w tym zakresie, przedstawię poprzednią regulację tej problematyki, która ułatwi zrozumienie przesłanek, którymi kierował się ustawodawca, tworząc aktualną ustawę o komercjalizacji i prywatyzacji. W ustawie prywatyzacyjnej z 1990 r.¹¹ przewidziano preferencje dla pracowników w nabyciu akcji (udziałów) przez przyznanie im prawa do zakupu do 20% ogólnej liczby akcji (udziałów) w spółce należącej do Skarbu Państwa, po cenie obniżonej o połowę w stosunku do ceny ustalonej dla osób fizycznych z pierwszego dnia sprzedaży. Twórcom tego rozwiązania wydawało się, że preferencje są znaczne i powinny spowodować zainteresowanie pracowników nabywaniem akcji (udziałów) po to, aby stając się właścicielami części przedsiębiorstwa, wykazali nim osobiste zainteresowanie oraz mieli dodatkowe korzyści finansowe z udziału w spółce kapitałowej. Jednakże okazało się, że jeśli spółka po sprywatyzowaniu dobrze prosperowała, to akcje (udziały) pracownicze szybko znajdowały nabywców, także poza wspólnikami lub w osobie tzw. inwestora strategicznego. Okazało się również, że dla części pracowników pokrycie nawet połowy ceny było zbyt dużym wydatkiem i nie wykazywali oni zainteresowania w nabyciu akcji (udziałów), domagając się w sporej części nawet mniejszej liczby akcji, ale nieodpłatnie¹². Dlatego też obecnie obowiązująca ustawa z 1996 r. poszła w tym kierunku.

Preferencje pracownicze – prywatyzacja pośrednia (uprawnienia pracowników do nabywania akcji)

W związku z powstałymi na mocy poprzednio obowiązującej ustawy prywatyzacyjnej problemami, ustawodawca, zamiast dotychczasowych ulgowych do 20% ogólnej liczby akcji lub udziałów w spółce, przewidział do 15%, lecz nieodpłatnie. Akcje zbywa Minister Skarbu Państwa, po przeprowadzeniu analizy mającej na celu m.in. ustalenie wartości spółki. Należy podkreślić, iż pula akcji zbywanych nieodpłatnie nie może przekroczyć 15% akcji objętych przez Skarb Państwa w dniu wpisania do rejestru. Łączna wartość nominalna akcji przeznaczonych do nieodpłatnego nabycia przez uprawnionych pracowników nie może przekroczyć iloczynu liczby uprawnionych pracowników oraz kwoty osiemnastu średnich wynagrodzeń miesięcznych w sektorze przedsiębiorstw bez

---

¹¹ Ustawa z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 51, poz. 298).

¹² W.J. Ketnek, *op. cit.*, s. 128-129.

wypłat z zysku, obliczonych z okresu sześciu miesięcy poprzedzających miesiąc, w którym Skarb Państwa zbył pierwsze akcje na zasadach ogólnych. Akcje zbywa się nieodpłatnie w grupach wyodrębnionych ze względu na okresy zatrudnienia uprawnionych pracowników w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym, jego poprzedniku i w spółce powstałej w wyniku komercjalizacji tego przedsiębiorstwa. Nieodpłatne zbycie udziałów na rzecz uprawnionych pracowników następuje w formie pisemnej pod rygorem nieważności¹³.

Szczegółowe zasady podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalenie liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz tryb nabywania akcji przez uprawnionych pracowników określa rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 29 stycznia 2003 r.¹⁴ Zgodnie z tym aktem, w terminie miesiąca od dnia komercjalizacji przedsiębiorstwa, spółka wzywa¹⁵ uprawnionych pracowników do złożenia oświadczenia o zamiarze nieodpłatnego nabycia akcji.

Od dnia komercjalizacji, pracownicy mają sześć miesięcy na złożenie spółce pisemnego oświadczenia o tym, że chcą nieodpłatnie nabyć akcje. Spółka sporządza listę uprawnionych pracowników (po miesiącu od upływu terminu), którzy złożyli oświadczenie o zamiarze nieodpłatnego nabycia akcji, a następnie (po otrzymaniu informacji o liczbie akcji przeznaczonych do nieodpłatnego udostępnienia) sporządza w terminie 14 dni listę uprawnionych pracowników, obejmującą okresy zatrudnienia tych osób w komercjonalizowanym przedsiębiorstwie, które zostało sprywatyzowane przez wniesienie do spółki, oraz jego poprzedniku i w spółce oraz łączny okres zatrudnienia w tych podmiotach.

Okres zatrudnienia w spółce jest liczony od dnia jej komercjalizacji do dnia zbycia przez Skarb Państwa pierwszych akcji na zasadach ogólnych (odpłatnie). Uprawnieni pracownicy nabywają akcje Skarbu Państwa w równej liczbie w ramach grupy wyodrębnionej ze względu na łączny okres zatrudnienia w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym oraz jego poprzedniku albo w przedsiębiorstwie, które zostało sprywatyzowane przez wniesienie do spółki, oraz jego poprzedniku i w spółce.

Następnie zarząd spółki, w porozumieniu ze związkami zawodowymi działającymi w spółce, określa liczbę akcji przypadających na każdą z wyodrębnionych grup. Zarząd

---

¹³ J. Ablewicz, *op. cit.*, s. 215.

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa z dnia 29 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników (Dz. U. Nr 35, poz. 303).

¹⁵ Wezwanie dokonuje się przez ogłoszenie w gazecie o zasięgu ogólnokrajowym i gazecie lokalnej, przez wywieszenie ogłoszenia w siedzibie spółki oraz we wszystkich jej oddziałach i zakładach. Wezwanie może być także rozpowszechnione w inny, zwyczajowo przyjęty sposób.

spółki sporządza listę z wyszczególnieniem liczby akcji przypadającym poszczególnym pracownikom i przesyła ją do ministra Skarbu Państwa w terminie 14 dni. Minister właściwy ds. Skarbu Państwa ogłasza (w gazecie o zasięgu ogólnokrajowym i gazecie lokalnej) o przystąpieniu do zbywania akcji uprawnionym pracownikom. Ostatnim etapem jest zawarcie przez ministra właściwego ds. Skarbu Państwa w imieniu Skarbu Państwa z uprawnionym pracownikiem umowy nieodpłatnego zbycia akcji¹⁶.

W terminie miesiąca od dnia wywieszenia listy uprawnione osoby¹⁷ mogą złożyć spółce pisemną reklamację, którą rozpatruje – w terminie 14 dni od dnia jej złożenia – komisja powołana przez zarząd spółki.

Na końcu tej części rozważań warto by poczynić trzy spostrzeżenia. Po pierwsze, opisane preferencje odnoszą się do pracowników, osób zarządzających oraz rolników i rybaków trwale związanych z przedsiębiorstwem państwowym. Intencją ustawodawcy było przyznanie rolnikom lub rybakom określonych uprawnień w toku prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych w zamian za to, iż pozyskanymi przez siebie surowcami, dostarczonymi następnie do przedsiębiorstwa państwowego przez określony ustawą okres, przyczynili się do powstania majątku przedsiębiorstwa, które obecnie podlega prywatyzacji. W związku z tym krąg podmiotów uprawnionych do zawarcia umowy nieodpłatnego zbycia akcji jest szerszy od pojęcia *uprawnionego pracownika*, ponieważ należą do niego również rolnicy i rybacy związani ze spółką dostawami surowców.

Po drugie natomiast, uprawniony może wytoczyć powództwo o ustalenie, iż należy do jednej z grup wymienionych w art. 2 pkt 5 i 6 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji (uprawnionych pracowników bądź rybaków lub rolników). Niedopuszczalne natomiast byłoby powództwo o ustalenie, iż powód ma prawo do nieodpłatnego nabycia akcji spółki Skarbu Państwa. W takiej sytuacji przysługuje mu bowiem powództwo o świadczenie.

Po trzecie zaś, prawo do nieodpłatnego nabycia akcji, zgodnie z art. 38c ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, podlega dziedziczeniu. Spadkobierca uprawnionego pracownika, rolnika lub rybaka może skorzystać z prawa do nieodpłatnego nabycia akcji, o ile uprawniony pracownik, rolnik lub rybak złożył oświadczenie o zamiarze nieodpłatnego nabycia akcji, w terminie sześciu miesięcy od dnia wpisania spółki do rejestru. W tym okresie, w przypadku śmierci uprawnionego pracownika, rolnika lub rybaka, spadkobierca może skorzystać z prawa do nieodpłatnego nabycia akcji, o ile złoży oświadczenie o zamiarze nieodpłatnego nabycia akcji. Spadkobierca uprawnionego pracownika, rolnika lub rybaka może nieodpłatnie nabyć akcje spółki pod warunkiem

---

¹⁶ J. Ablewicz, *op. cit.*, s. 217.

¹⁷ Osoby pominięte na liście lub którym wadliwie określono ich okres zatrudnienia w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym oraz jego poprzedniku albo w przedsiębiorstwie, które zostało sprywatyzowane przez wniesienie do spółki, oraz jego poprzedniku.

przedstawienia prawomocnego postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku albo zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia sporządzonego przez notariusza¹⁸.

Preferencje pracownicze – prywatyzacja bezpośrednia

W przypadku tego typu prywatyzacji preferencje pracownicze występują przy sprzedaży przedsiębiorstwa. Przyjmują one postać odpisu części zapłaconej przez kupującego kwoty za nabycie przedsiębiorstwa, na zasilenie funduszu socjalnego dla pracowników. Preferencje dostępne są również przy zastosowaniu formy wniesienia przedsiębiorstwa do spółki z innym podmiotem i polegają na prawie pracowników i dostawców (rolników i rybaków) do nieodpłatnego nabycia do 15% akcji należących do Skarbu Państwa w spółce. Stosuje się tu również limity wartościowe przewidziane przy realizacji preferencji pracowniczych w ramach prywatyzacji pośredniej¹⁹.

Uprawnienia pracownika spółki związane z funkcjonowaniem rady nadzorczej

Zgodnie z art. 11 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, w spółce powstałej w wyniku komercjalizacji działa rada nadzorcza, z której funkcjonowaniem związane są liczne uprawnienia pracowników. Po pierwsze, mają oni możliwość wpływu na skład osobowy tego organu. W pierwszej radzie nadzorczej, spośród pięciu członków, obligatoryjnie dwóch musi być przedstawicielami pracowników. W spółkach powstałych z przekształcenia przedsiębiorstw przemysłu rolno-spożywczego natomiast, rolnicy lub rybacy oraz pracownicy mają po jednym przedstawicielu w radzie nadzorczej.

Ponadto w okresie, w którym Skarb Państwa pozostaje jedynym akcjonariuszem spółki powstałej w wyniku komercjalizacji, dwie piąte składu rady nadzorczej stanowią osoby wybrane przez pracowników albo osoby wybrane w jednej piątej przez pracowników i w jednej piątej przez rolników lub rybaków²⁰. Przedstawiceli pracowników do pierwszej rady nadzorczej wybiera ogólne zebranie pracowników. Na pisemny wniosek

---

¹⁸ Art. 38c pkt 4 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji.

¹⁹ S. Piątek, I. Postuła, *Prawo gospodarcze publiczne*, Warszawa 2009, s. 152-153.

²⁰ Tryb wyboru członków rady nadzorczej przez pracowników lub pracowników i rolników lub rybaków określa status spółki albo regulaminy w sposób określony w statucie. Członkowie rady nadzorczej będący przedstawicielami pracowników albo pracowników i rolników lub rybaków wybierani są w wyborach bezpośrednich i tajnych, przy zachowaniu zasady powszechności.

co najmniej 15% ogółu pracowników spółki przeprowadza się głosowanie o odwołanie przedstawiciela pracowników z rady nadzorczej.

Art. 14 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji natomiast normuje prawo pracowników do stosownej (proporcjonalnej) partycypacji w radach nadzorczych takich spółek, w których Skarb Państwa „przeszedł być jedynym akcjonariuszem” (udziałowcem). Przepis ten ma zastosowanie wyłącznie do spółek, w których Skarb Państwa nadal uczestniczy jako wspólnik, zgodnie bowiem z tym przepisem pracownicy nadal zachowują prawo do wybierania swoich przedstawicieli do rady nadzorczej w sytuacji, gdy „Skarb Państwa przeszedł być jedynym akcjonariuszem spółki powstałej w wyniku komercjalizacji”, z czego wynika, że aby pracownicy posiadali prawo do wyboru swych przedstawicieli do rady nadzorczej, Skarb Państwa nie musi już być bynajmniej jedynym (wyłącznym) wspólnikiem danej spółki, niemniej nadal musi w niej uczestniczyć. Literalne brzmienie tego przepisu nie pozwala więc na zastosowanie go do spółek, w których Skarb Państwa w ogóle już nie uczestniczy.

Kolejne uprawnienie pracowników związane z radą nadzorczą polega na zwolnieniu z warunku ukończenia studiów wyższych wybieranych przez nich kandydatów na członków rad nadzorczych (na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 września 2004 r. w sprawie szkoleń i egzaminów dla kandydatów na członków rad nadzorczych spółek, w których Skarb Państwa jest jedynym akcjonariuszem²¹).

W okresie trwania kadencji rady oraz w okresie roku po zakończeniu kadencji, spółka nie może wypowiedzieć stosunku pracy jej pracownikowi, będącemu członkiem rady nadzorczej tejże spółki. W tym też czasie spółka nie może zmienić na niekorzyść pracownika warunków pracy lub płacy.

Upewnienie pracowników spółki powstałej w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego do wyboru członka zarządu

Zgodnie z art.16 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, w spółkach powstałych w drodze komercjalizacji, a także po zbyciu przez Skarb Państwa ponad połowy akcji spółki, pracownicy wybierają jednego członka zarządu, jeżeli średnioroczne zatrudnienie w spółce wynosi powyżej 500 pracowników. Statut spółki określa zasady oraz tryb wyboru i odwołania przez pracownika członka zarządu (przepisy statutu dotyczące wyborów uwzględniają zasady powszechności, tajności oraz bezpośredniego udziału pracowników). Wynik wyborów jest wiążący dla organu powołującego zarząd.

---

²¹ Dz. U. Nr 198, poz. 2038 ze zm.

Do wpisania spółki do rejestru przedsiębiorców oraz do podejmowania ważnych uchwał przez zarząd, nie jest przeszkodą niedokonanie wyboru członka zarządu przez pracowników spółki.

Natomiast w spółce, w której ponad połowa akcji należy do Skarbu Państwa, członkowie zarządu są powoływani i odwoływani przez radę nadzorczą. I tym razem w sposób preferencyjny traktowani są członkowie zarządu powoływani przez pracowników – nie przeprowadza się w stosunku do nich postępowania kwalifikacyjnego przed radę nadzorczą.

Uwagi końcowe

Nadawanie uprawnień pracownikom prywatyzowanych przedsiębiorstw państwowych może budzić pewne wątpliwości. Osoby te stanowią grupę uprzywilejowaną (według niektórych w sposób nadmierny i nie w pełni uzasadniony) w porównaniu do pracowników przedsiębiorstw nieprzewidzianych do prywatyzacji. Główne uprawnienie tych osób, polegające na możliwości bezpłatnego nabycia akcji (udziałów) spółki, postrzegane jest niekiedy jako ‘bezpłatne rozdawanie akcji’²², w związku z czym pojawia się zarzut natury psychologicznej, polegający na tym, iż ludzie mają mały szacunek do dóbr, które dostają za darmo.

Z drugiej jednak strony, nie sposób nie zgodzić się poglądem głoszącym, iż nabycie przez pracowników akcji (udziałów) spółki sprawi, iż wykażą nią osobiste zainteresowanie, co powinno korzystnie wpłynąć na jej funkcjonowanie i w ten sposób urzeczywistnić cele procesu prywatyzacji, zwłaszcza poprawę jakości i efektywności zarządzania oraz ograniczenie władzy rządowej na rzecz prywatnej.

Podsumowanie

Konkludując, ustawa o komercjalizacji i prywatyzacji przewiduje wiele uprawnień dla osób pracujących w prywatyzowanych przedsiębiorstwach państwowych. Preferencje pracownicze dotyczą prywatyzacji bezpośredniej (w zakresie której polegają na możliwości nieodpłatnego nabycia akcji lub udziałów danej spółki) oraz prywatyzacji pośredniej (w tym przypadku występują przy sprzedaży przedsiębiorstwa oraz przy zastosowaniu formy wniesienia przedsiębiorstwa do spółki z innym podmiotem). Uprawnienia pracownicze związane są również z funkcjonowaniem rady nadzorczej oraz zarządu i polegają głównie na możliwości wpływu na skład osobowy tych organów.

---

²² W.J. Katner, *op. cit.*, s. 129.

